

Kartlagte matplanter fra middelalderens Oslo.

Oslogate 7.

Under arkeologiske utgravninger samles det ofte inn frø og planterester. Fra middelalderens Oslo er det registrert et variert utvalg av vekster som har vært dyrket, importert eller som har vokst naturlig i området. Gjennom mange år har arkeobotanikere analysert disse restene og funnet ut hva slags arter det er. Mange av disse er matplanter. I forskningsprosjektet FOODIMPACT har vi samlet disse resultatene fra en rekke utgravninger og laget oversikter og kart som viser hvor de enkelte artene ble funnet. Utgangspunktet for kartene er en liste av planter som vi vet, eller har god grunn til å tro, ble spist og/eller brukt som medisin av mennesker i Middelalderen. Som bakgrunn for definisjonen av matplanter har vi i hovedsak tatt utgangspunkt i to publikasjoner: *Wörterbuch der Pflanzennamen im Altwestnordischen* av Wilhelm Heizmann og *Liber Herbarum* av Henrik Harpestræng.

Plantene ble funnet i utgravningsområdene Oslogate 7, Søndre Felt, Mindets Tomt og Bispegata, alle i gamlebyen i Oslo. Disse områdene representerer et utvalg av ulike bolig- og aktivitetsområder i middelalderbyen. Undersøkelsene som kartene er basert på finner du her:

Marini, N.A.F; Young, D.S; Allison, E; Allott, L. and J. Carrott (2019): FOLLOBANEN BISPEGETA A2 AND F07, OSLO NORWAY Plant macrofossils, Insects and Parasite Eggs Analyses Report.

Griffin, K (1979): *Plant Remains from Oslogate 7*, De arkeologiske utgravninger I Gamlebyen, Oslo, 2. Feltene Oslogate 3 og 7. Bebyggelsesrester og funngrupper. E. Schia (red.). (s124-133).

http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2013080508365

Griffin, K. (1988): *Plant Remains*, De Arkeologiske utgravningene i Gamlebyen, Oslo, 5. «Mindets tomt» - «Søndre Felt». Animal bones, moss, plant, insect and parasite remains. P. Molaug og E. Schia (red), (s15 – 108). Alvheim og Eide akademisk forlag, Øvre Ervik.

<http://hdl.handle.net/10852/98520>

Oslogate 7

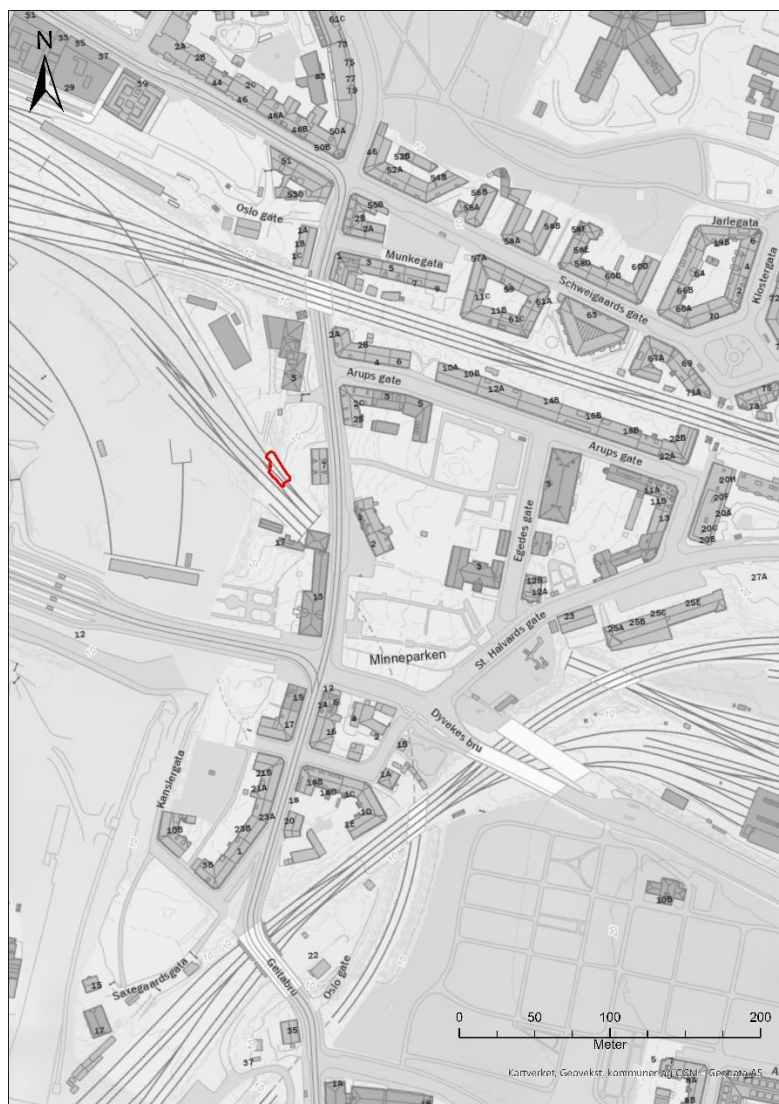
Ved undersøkelsene på lokaliteten Oslogate 7 er det benyttet et rutenett med oppdeling ned til metersruter etter samme modell som ved Oslogate 6 (basert på Oslokoordinater). Relasjoner til dette systemet er derimot ikke brukt ved uttak av prøver, og for å kunne visualisere fordelingen av planterester på lokalitetene er det derfor tatt utgangspunkt i plantegninger med prøveuttak markert. Hver fase i undersøkelsene er dokumentert med tanke på konstruksjonselementer og prøveuttak, og danner et godt grunnlag for videre arbeid med fordeling av makrofossiler på lokalitetene over tid (Griffin 1979:124ff). Tegningene har blitt digitalisert og områder for prøveuttak har så blitt vektorisert for å kunne danne basis for kopling mot prøvebaser. Det har i samme prosess blitt logget relevante data i attributtene, for å lette arbeidet med videre analyser. Dette være seg prøvenummer, fase og kontekst.

Prøveresultatene er digitalisert og ordnet i egen base. Det er videre kjørt en oppsummering på hver unike prøve, slik at alle ulike arter funnet representeres med egen attributt i posten. Dette letter arbeidet med å kople funnbasen mot funnsted på lokaliteten og vise spredningen på de enkelte artene. Utvalg og resultatinnsamling er gjort av Linda Christiansen. Vi har brukt programvaren ESRI ArcGIS Pro 3.0.2 i arbeidet med å vise spredningen av makrofossiler på lokaliteten.

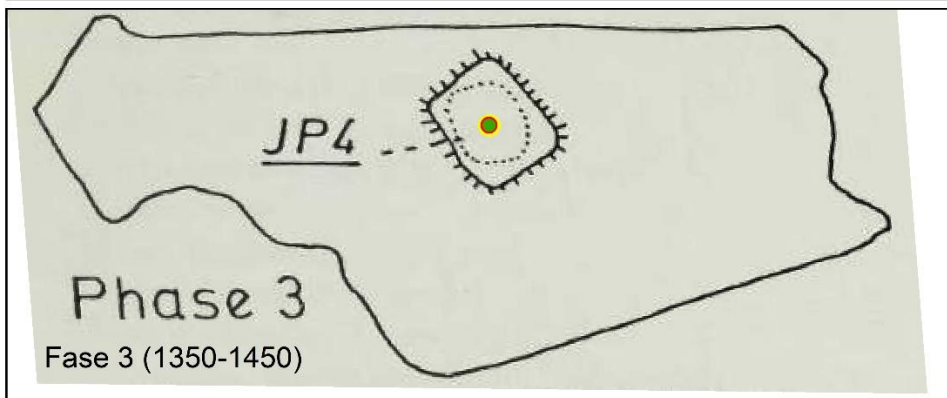
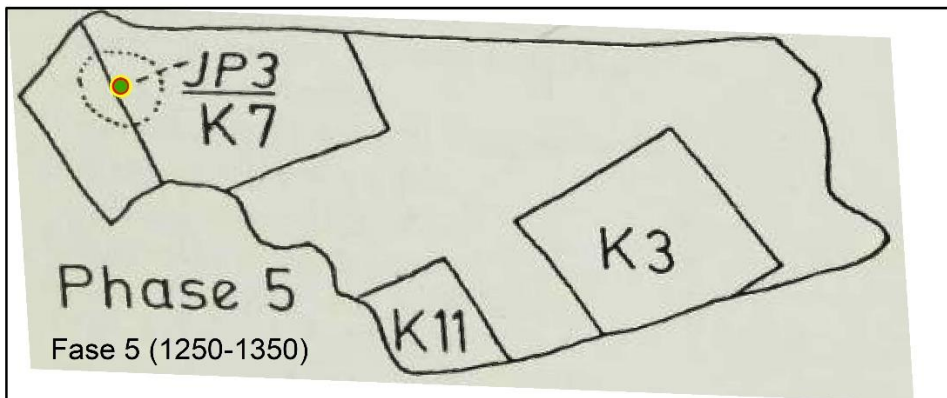
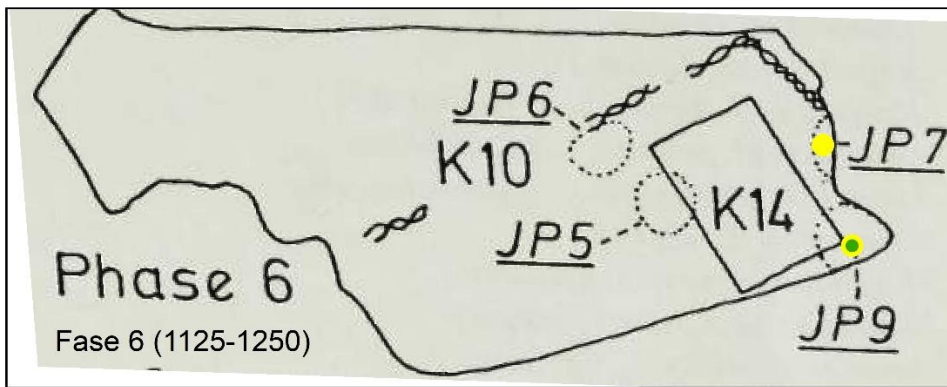
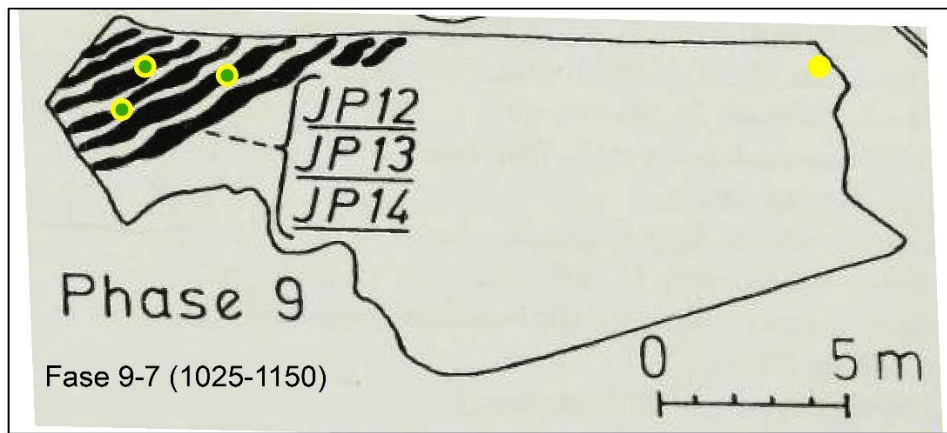
Når det gjelder hvilke tidsfaser vi har fokusert på, så knyttes dette til fire «tidsbilder» som er i fokus på prosjektet Foodimpact;

1. 1025-1150 e.Kr (Fase 9-7).
2. 1125-1250 e.Kr (Fase 6).
3. 1250-1350 e.Kr (Fase 5).
4. 1350-1450 e.Kr (Fase 3).

Hver hovedfase kan ha flere underfaser, og hovedperiodeinndelingene kan avvike noe fra lokalitet til lokalitet (for Oslogate 7, se Griffin 1979:13ff). I og med at hvert tidsbilde kan ha flere faser og underfaser, er det en utfordring å vise «rett» plantegning som bakgrunnslag i GIS. Det er derfor tatt utgangspunkt i den plantegningen som viser mest konstruksjonselementer innenfor aktuelt tidsbilde, og det kan derfor være nyttig å ha alle plantegningene tilgjengelig ved gjennomgang av spredningskartene (Griffin 1979:125). Kartene viser tre plantearter om gangen fordelt på disse fire tidsbildene.

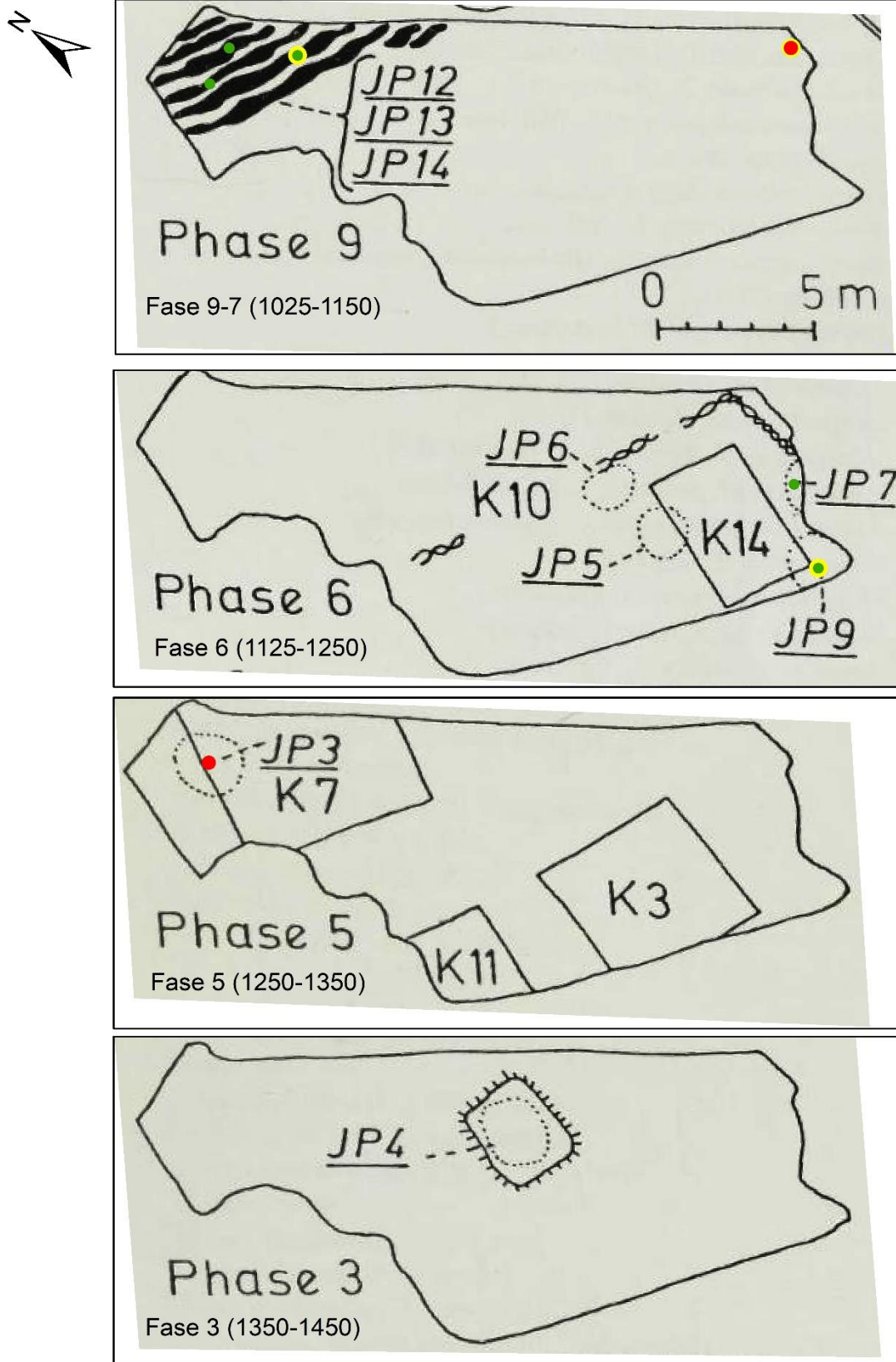

Figur 1: Lokalitetsgrenser Oslogate 7. Kartgrunnlag: Statens kartverk.

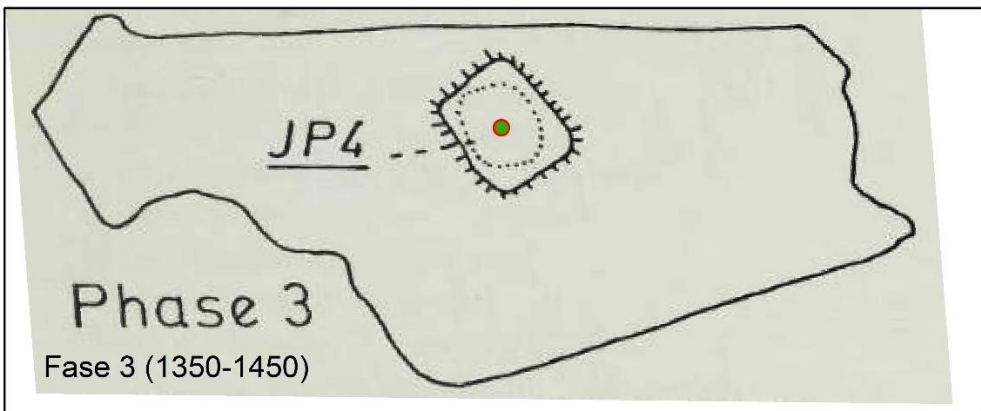
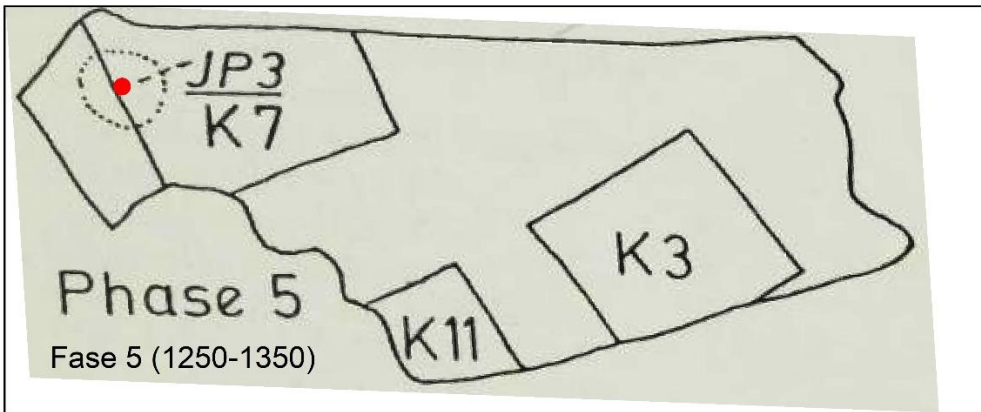
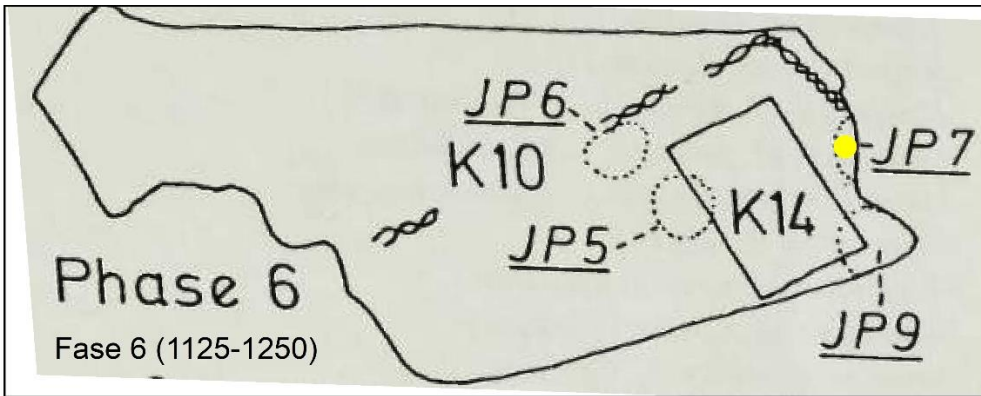
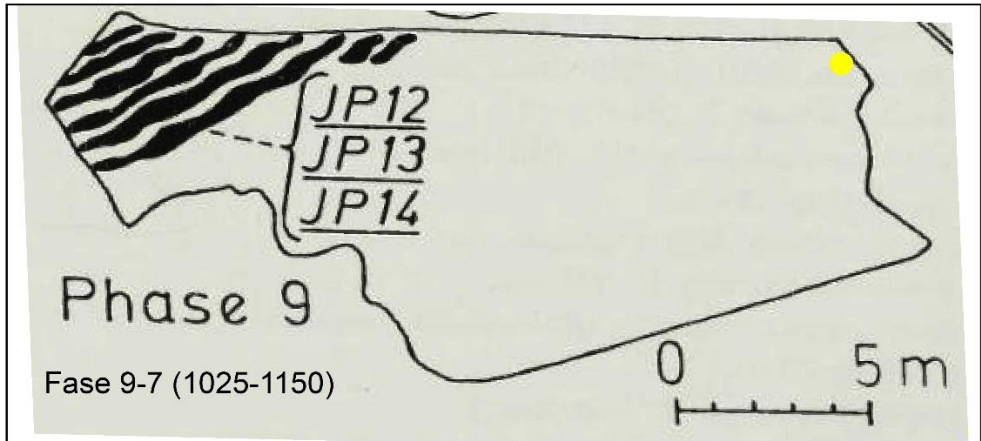
Raspberry, Bringebær (*Rubus idaeus*) Grape, Druu (*Vitis vinifera*) Fat hen, Meldestokk (*Chenopodium album*)
● 1 ● 1 ● 1

Figur 2: Distribusjon av makrofossiler i Oslogate 7.

Annual nettle, Smånestle (*Urtica urens*) Mustard family, Korsblomfamilien (*Brassicaceae*) Mint family, Leppeblomstfamilien (*Lamiaceae*)
 ● 1 ● 1 ● 1

Figur 3: Distribusjon av makrofossiler i Oslogate 7.

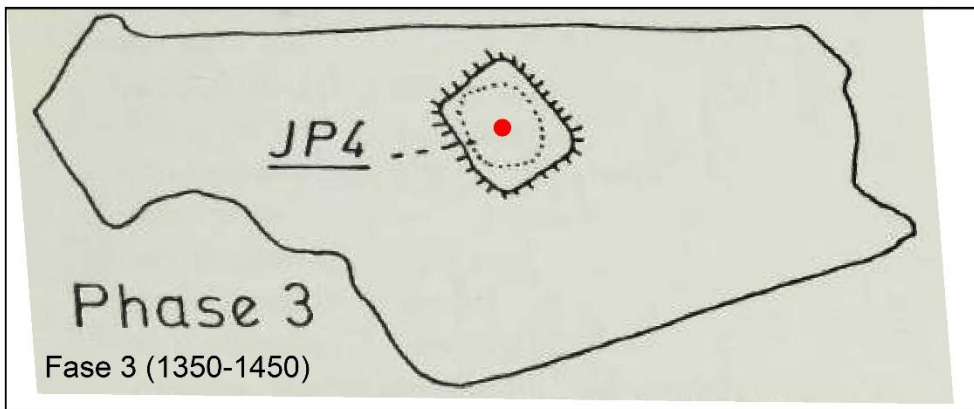
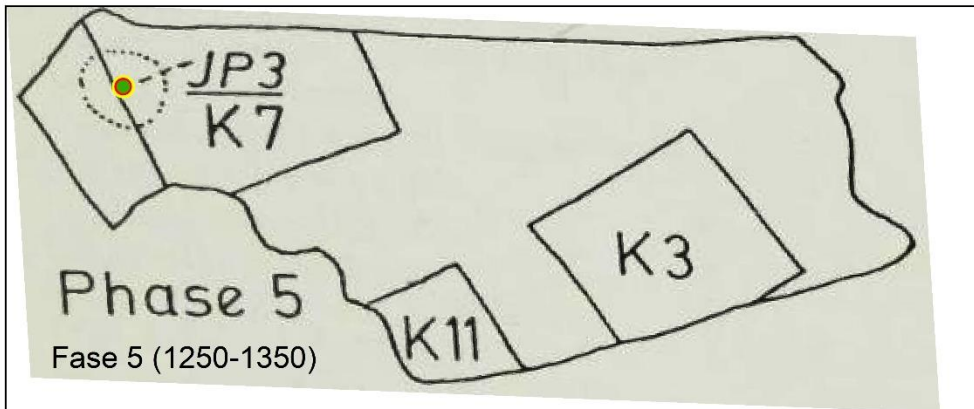
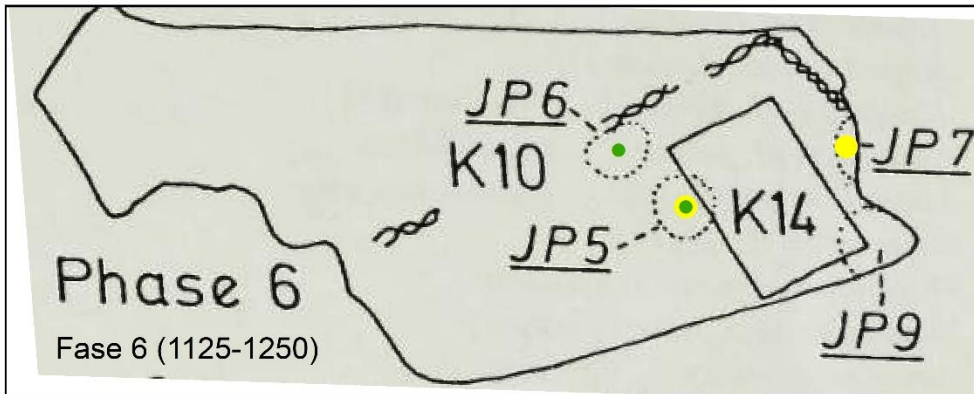
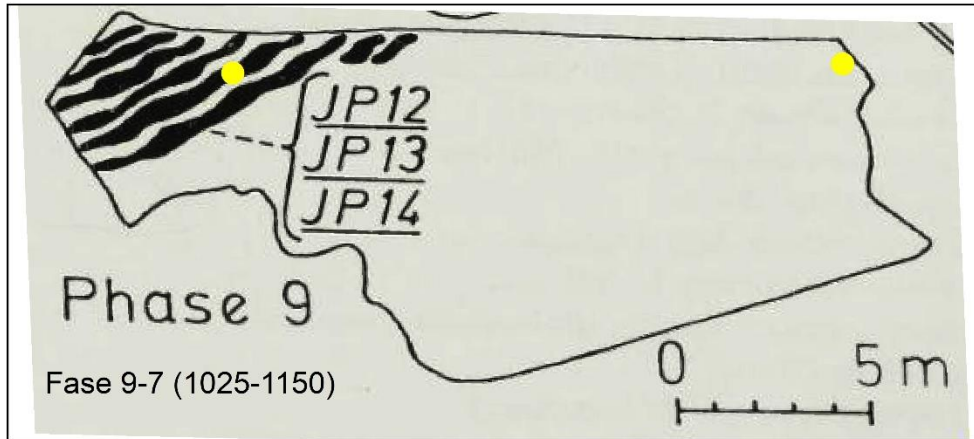

Crowberry, Kreklingsekten (*Empetrum* sp) Fig, Fiken (*Ficus carica*) Meadowsweet Meadwort, Mjødurtt (*Filipendula ulmaria*)
● 1 ● 1 ● 1

Figur 4: Distribusjon av makrofossiler i Oslogate 7.

Bog myrtle/Sweet gale, Pors (Myrica gale) Cranberry, Tranebær (Vaccinium oxycoccus) Red Sheeps sorrel, Småsyre (Rumex Acetosella)

● 1

● 1

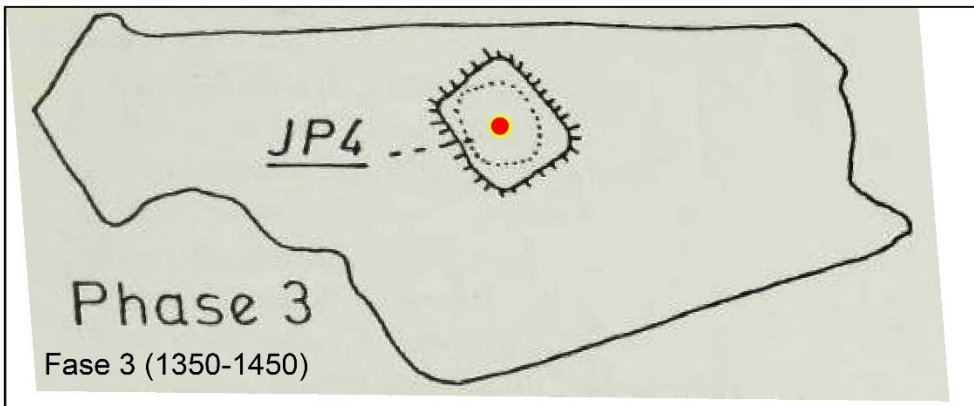
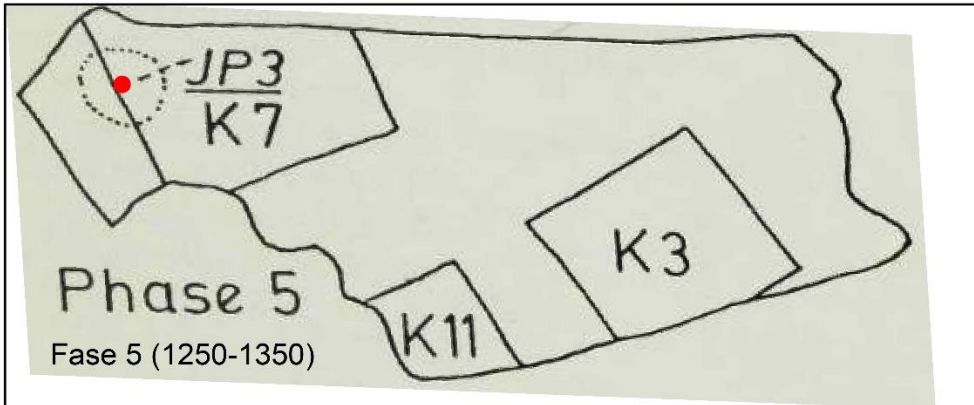
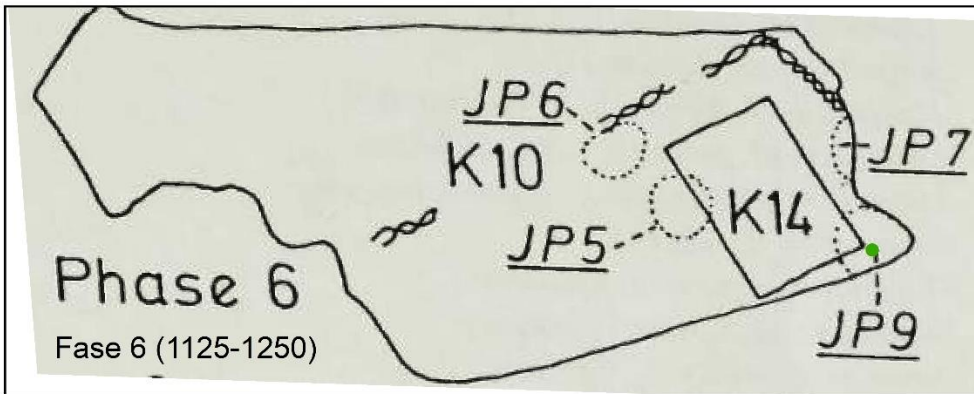
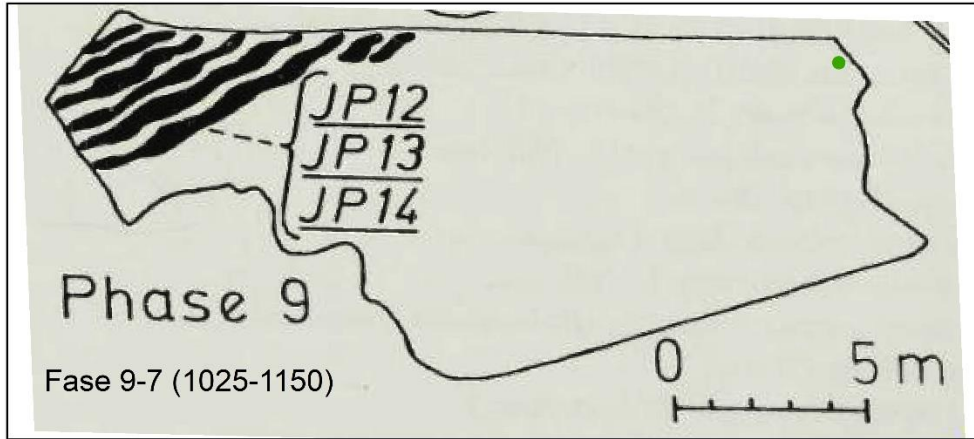
● 1

Figur 7: Distribusjon av makrofossiler i Oslogate 7.

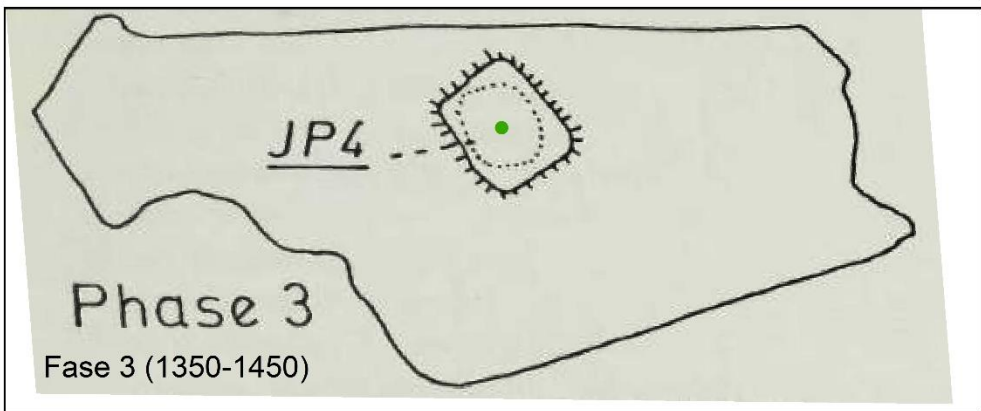
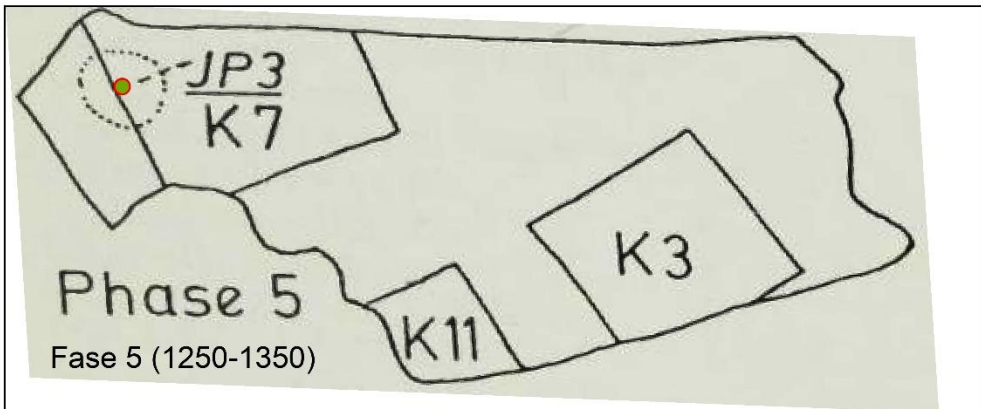
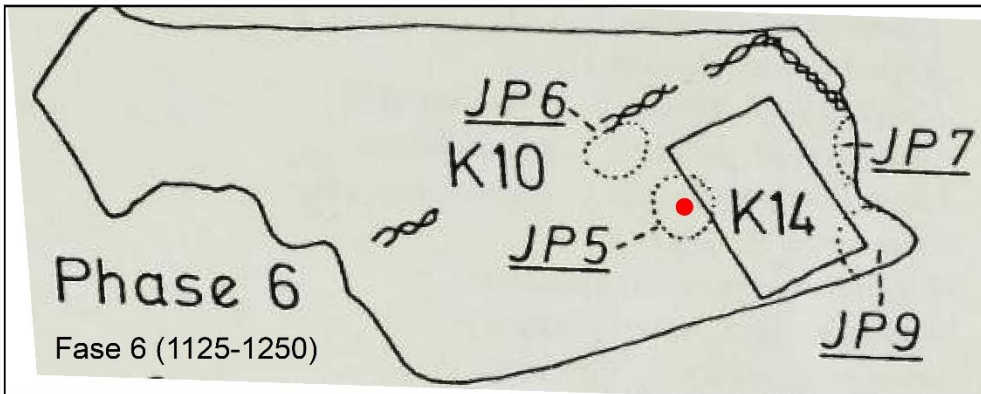
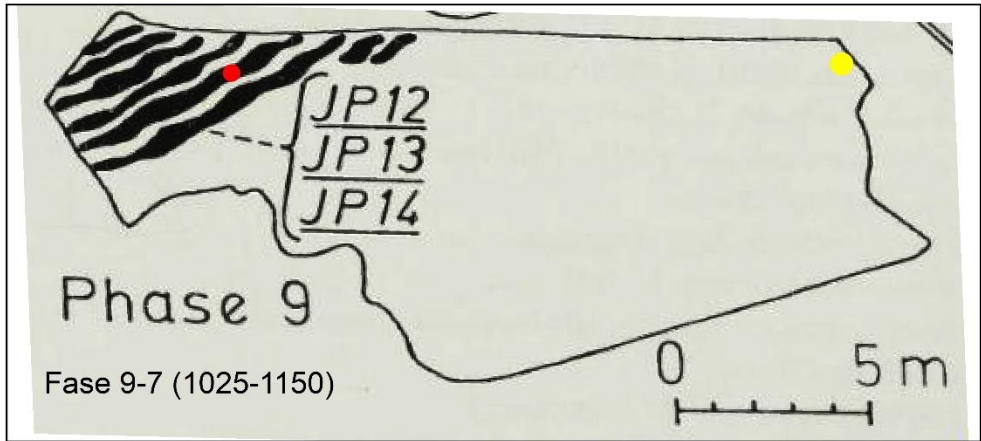

Water_pepper, Vasspepper(*Persicaria_hydro Piper*) Sloe Blackthorn, Slåpetorn(*Prunus spinosa*) Roses, Roseslekten(*Rosa sp*)
● 1 ● 1 ● 1

Figur 10: Distribusjon av makrofossiler i Oslogate 7.

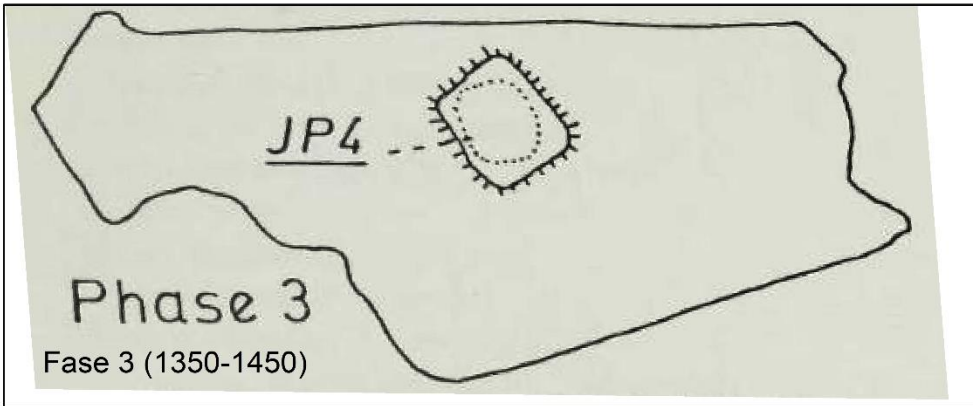
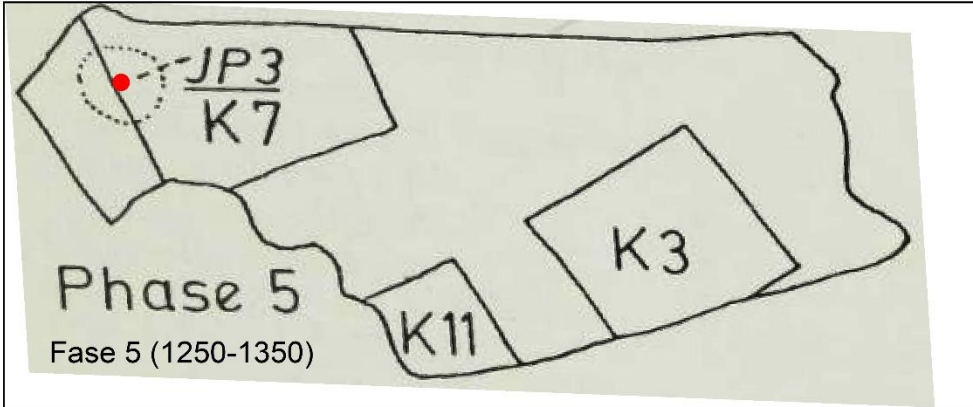
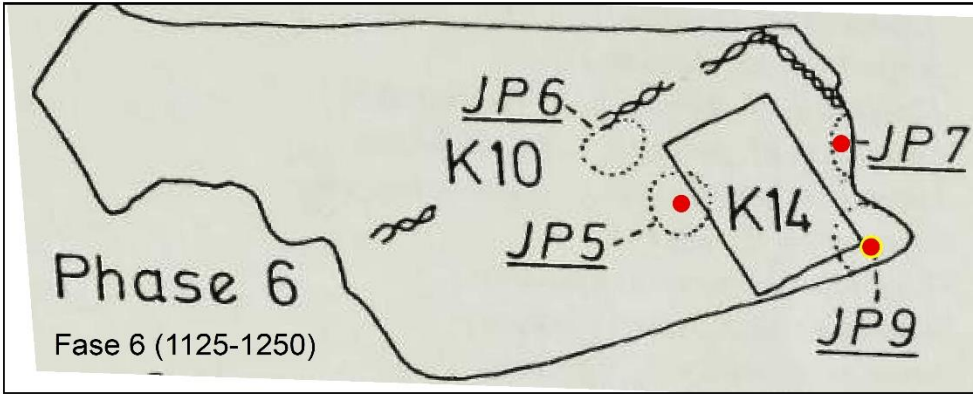
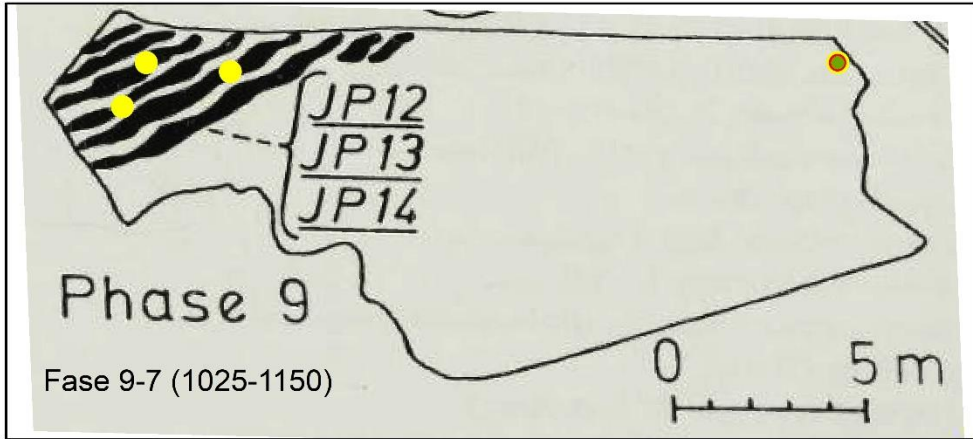

Cloudberry, Multe (*Rubus chamaemorus*) Sorrel, Engsyre (*Rumex acetosa*) Sorrels, Syreslekten (*Rumex sp*)
● 1 ● 1 ● 1

Figur 11: Distribusjon av makrofossiler i Oslogate 7.

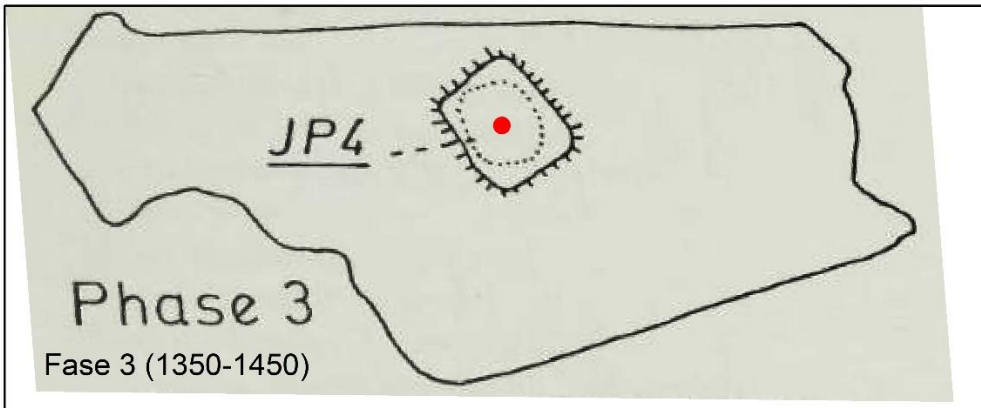
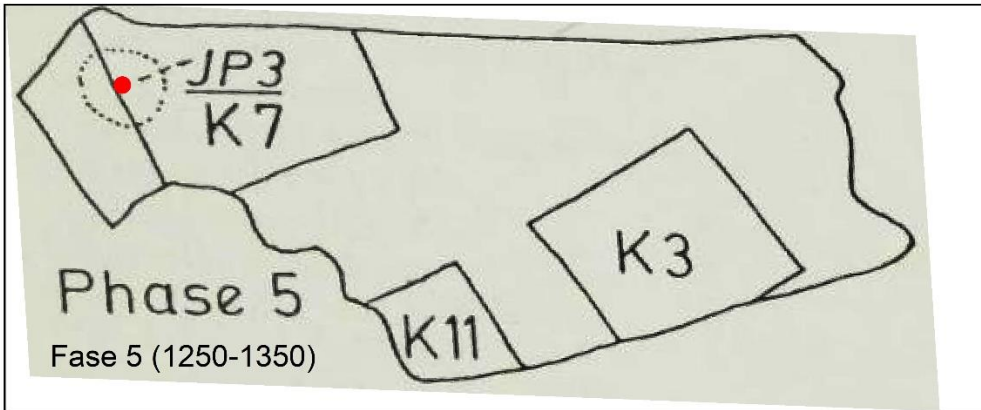
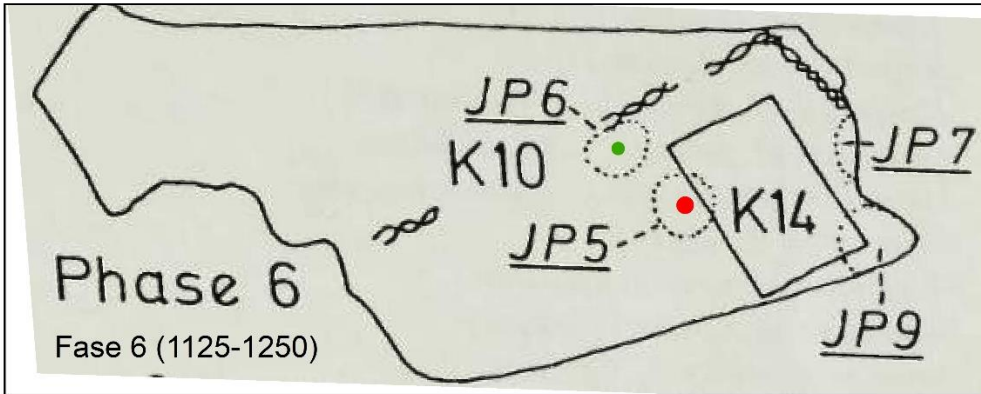
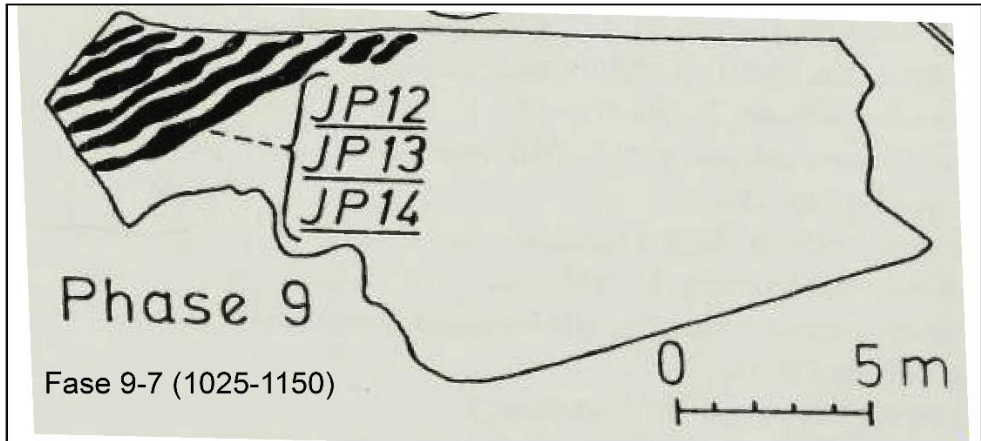
Cornflower, Kornblom (Centaurea Cyanus) Tormentil, Tepperot (Potentilla erecta) St. Johns wort/Goatweed, Perikumslekten (Hypericum sp)

● 1 ● 1 ● 1

Figur 14: Distribusjon av makrofossiler i Oslogate 7.

Field pennycress, Pengeurt (*Thlaspi arvense*)   Field mustard/Turnip rape, Åkerkål (*Brassica rapa ssp Campestris*)
● 1   ● 1

Figur 16: Distribusjon av makrofossiler i Oslogate 7.